

Hørings svar:

10.01.2017

Forslag til forbud mot fossil fyringsolje.

Generelt:

ZERO er meget positive til innføring av forbud mot bruk av fossil fyringsolje til oppvarming og spisslast. Sett på bakgrunn av Parisavtalen, det alvorlige klimaproblemet og Norges klimaforpliktelser, anser ZERO at det ikke lenger finnes noen relevante argumenter for å tillate fortsatt bruk av fossil fyringsolje, hverken til grunnlast eller spisslast.

Norge har rik tilgang på mange ulike typer fornybar energi, og et voksende overskudd av kraft. Markedet for fornybar fyringsolje og -gass er økende også i Norge, etter at det har hengt langt bak bl.a. Sverige, hvor høyere avgifter på fossilt har gjort at markedet for fornybar fyringsolje har vært større. Samtidig blir kraftnettet stadig mer robust. Utrullingen av smarte målere og stadig nye og bedre løsninger innenfor kontroll og overvåking av effektforbruk og regulering på forbrukersiden, gjør også at en helt ny reguleringsressurs er i ferd med å bli tatt i bruk.

Forbudet bør bli så omfattende som mulig. Dette vil:

- sikre mest mulig klimaeffekt,
- unngå tvilstilfeller,
- sikre for å få en effektiv håndheving av forbudet,
- sikre et best mulig marked for alternativer,
- utløse handling hos alle eiere av fossilfyrte anlegg,

Det bør derfor omfatte spisslast, hytter, alle fritidsboliger, midlertidige bygninger, landbruksbygninger, fjernvarme og industrielt varmekonsum til oppvarming.

Forbud mot all fossil oppvarming, også fossilgass?

Det er en fare for at det foreslåtte forbudet mot fossil fyringsolje kan føre til økt bruk av fossil gass til oppvarming. Klimagevinsten ved en slik substitusjon vil være minimal. Små lekkasjer av metan vil kunne gi økt klimabelastning. Det er uheldig med investeringer i nye fossile utslippskilder og ny fossil infrastruktur. Tatt i betraktning hvor lang tid det har tatt å få på plass forbudet (Stortinget vedtok dette alt i 2012), ber ZERO om at forbudet mot fossil oljefyring innføres nå. Parallelt må det umiddelbart settes i gang arbeid med få på plass forbud mot også fossil gass, med sikte på at også dette kan komme på plass før 2020. Vi minner om Stortingets vedtak fra juni 2016:

*“Komiteen ber regjeringen sørge for at forskrift om forbud mot fossil oppvarming innen 2020 trer i kraft så snart som mulig og skal gjelde all fossil oppvarming, inkludert spisslast. “
(Inst 401 S (2015-2016))*

Vi har forståelse for at det ble for knapp tid til å inkludere forbud mot gass i forskriften som ble sendt på høring, og det er bra at forskriften om forbudet mot fossil oljefyring nå endelig kommer på plass. Forskriften som er sendt på høring er imidlertid ikke gjennomføring av Stortingets vedtak, og vi forventer at forslag til forskriftsendring for fossil gass kommer på høring til våren.

Nærmere om enkelte detaljer i forslaget.

1. Forbud mot å bruke mineralolje til oppvarming (uten unntak for spisslast).

ZERO mener spisslast må inkluderes i forbudet. Det er viktig at det ikke skapes usikkerhet om det kommer et forbud eller ikke. Det kan føre til at de siste oljefyrene blir stående.

ZERO har forståelse for at det *kan* finnes *enkelte* anlegg der det kan vise seg vanskelig å finne fornybare alternativer. ZERO er svært opptatt av at hensynet til noen enkelte anlegg ikke må komme i veien for et generelt forbud mot spisslast. Forslaget til forskrift inneholder mulighet til å gi unntak, både fra NVE og kommunene, som kan benyttes i slike tilfeller.

ZERO vil videre peke på at å unnta spisslast fra forbudet ikke er i tråd med Stortingsvedtaket fra behandlingen av energimeldingen i 2016, hvor Stortinget ber om forbud mot all fossil fyring, og *presiserer* at dette inkluderer spisslast.

ZERO mener forbudet ikke vil gå på bekostning av forsyningssikkerheten i kraftnettet. Den foreslåtte forskriftsteksten gir adgang til både unntak og utsettelse av forbudet ved behov i avgrensa områder og ved driftsforstyrrelser. Forsyningssikkerheten er derfor godt ivaretatt.

Mesteparten av oljefyringen i Norge er alt faset ut og fjernet, og mange anlegg vil velge løsninger som ikke påvirker kraftnettet. For eksempel har Hafslund fjernvarme tatt mål av seg om å erstatte halvparten av Oslos gjenværende oljefyrte anlegg med fjernvarme. Erfaringen fra Oslo kommunes utfasing av egne oljefyrte anlegg viser at det ble tatt i bruk mange ulike løsninger som fjernvarme, varmepumper av ulike slag, bio-oljer, med videre. Det er god tilgang på alternative og klimavennlige energiresurser i Norge. ZERO vil også peke på at Stortinget under behandlingen av Energimeldingen vedtok et mål om 10 TWh energieffektivisering i bygningsmassen innen 2030. Mange energisparetiltak gir også redusert effektbehov, gjennom at behovet for høy effekt forsvinner, og ved at bedre isolert bygningskropp forsinker kuldegjennomtrengingen og utsetter behovet for oppvarming når temperaturen faller. Når Powerhouse rehabiliterte to kontorbygg på Kjørbo i Bærum til pluss hus, falt energiforbruket med 85%, og effektbruken med 60%. De valgte løsningene her er først og fremst mer isolert bygningskropp, mer effektivt ventilasjonssystem og varmepumpe. En slik forsterket satsing i eksisterende bygningsmasse som Stortinget har bedt om, vil bidra til å senke både energibruken og belastningen i nettet.

Kontroll og håndtering av unntak

I forslaget er spisslast definert som *“den effekten som i tillegg til grunnlasten skal til for å dekke effektbehovet ved lave utetemperaturer.”* I selve høringsnotatet, men ikke i selve forskriftsteksten, er dette anslått til *“maks 30%.”* Definisjonen er vid og klar, og gir i seg sjøl mulighet til et betydelig fortsatt fossilt utslipp. I høringsnotatet foreslås det at det kun skal brukes stikkprøvebaserte kontrollmekanismer, at ansvaret legges til kommunene, og at det legges til grunn at *“de fleste brukere vil innrette seg etter forbudet uten at det er behov for omfattende håndheving”*.

Erfaringen fra andre lignende reguleringer av energibruken i bygningssektoren peker i motsatt retning. NVE uttalte i 2014 at *“2/3 av alle yrkesbygg manglet energivurdering, fire år etter at plikten inntraff.”*¹ Året etter, fem år etter innføring av regelen, uttalte NVE i forbindelse med utstedelse av tvangsmulktter at: *“NVE har lenge lagt vekt på informasjon og veiledning om energimerkeordningen for bygg. Kontroller og kontakter i markedet har imidlertid vist at det i yrkesbyggmarkedet er mange som ikke følger opp plikten.”*²

¹ <http://www.tu.no/artikler/to-av-tre-naeringsbygg-mangler-energivurdering-na-vil-nve-gi-boter/230415>

² <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-energi/tvangsmulkt-for-manglende-energimerking-og-energivurdering-av-yrkesbygg/>

Kommunene har ansvar for oppfølging av nedgravde oljetanker. Erfaringsvis er den kommunale kontrollordningen dårlig fungerende. En undersøkelse gjennomført av Natur & Miljø, Naturvernforbundets magasin, i 2012, viste at bare 4 av 10 kommuner hadde oversikt over nedgravde oljetanker i sine områder³. Den foreslåtte kommunale kontrollordningen av spisslast er neppe enklere å utføre enn å kartlegge hvor det finnes nedgravde tanker. Dersom ikke fossil spisslast også inkluderes vil det føre til et behov for et omfattende tilsynsapparat for å sikre at forbudet overholdes. Det er et argument i seg selv for å forby fossil spisslast. Det blir en svært krevende oppgave (praktisk og økonomisk) dersom forslaget i forskriften om å tillate oljefyring til spisslast blir stående.

Dårlige kontrollordninger/tilsyn og uklar spisslatsdefinisjon utgjør en risiko for fortsatt oljefyring. Askim skole er et godt eksempel. Skolen har installert en pelletskjel, men har av prismessige årsaker valgt å bruke oljekjelen, og brant i følge Smaalenene Avis (15.10.2016) over 100 000 liter fossil fyringsolje i 2015. Et forbud mot spisslast vil i tillegg være viktig for å skape et større marked for fornybare alternativ over hele landet. Et totalforbud mot fossil oppvarming vil derfor være gunstig også for å lykkes med utfasing av grunnlast.

Selve forbudet bør legges på salgsløpet for fyringsolje. Det vil gi kun et fåtall selskaper å regulere og kontrollere, og vil være effektivt og håndterbart. Dette kan gjøres etter mønster av forbudet mot forbrenning av tung fyringsolje i Oslo og Drammen ([forurensningsforskriften](#) § 8-4⁴).

ZERO ber om at spisslast inkluderes i forbudet, i tråd med Stortingets vedtak. Totalt forbud vil gjøre ordningen vesentlig enklere å kontrollere. Kontroll og forbud bør legges på salgsløpet.

Hensynet til noen enkelte anlegg er ikke grunn til å la være å innføre spisslastforbud, ettersom forskriften inneholder unntaksmuligheter som da kan benyttes.

ZERO mener at forslaget om å åpne for en vidt definert spisslast i kombinasjon med de foreslåtte svært mangelfulle og ufullstendige kontrollmekanismene, i realiteten vil bety at oljefyringen beholdes i yrkesbygg, og at dette forslaget er en trussel mot vellykket gjennomføring av forbudet.

2. Fossil fyringsolje i fjernvarmen

Departementet foreslår unntak for fossil fyring i fjernvarme der kjelen er større enn 1 MW. ZERO ser ingen grunn til et slikt unntak. Fossil olje utgjør i dag omlag 1 % av innfyrt energi i fjernvarmen⁵. Forbudet har derfor liten praktisk betydning. Det er imidlertid viktig at det skilles mellom spisslast/topplast, og beredskap som kan tas i bruk ved *uforutsette* hendelser (som plutselige utfall av kjeler, lekkasjer i fjernvarmenett, osv.) Også for beredskap vil det finnes fornybare løsninger, men siden dette utgjør et svært lite volum kan fossil beredskap fortsatt tillates.

ZERO vil peke på at det finnes en rekke tilgjengelige løsninger for fossilfri spisslast. Jo mer omfattende forbudet er, jo bedre marked vil det blir for alternative løsninger. Vi vil samtidig peke på at lagerløsninger innen fjernvarme kan ha samme funksjon som topplast. Slike løsninger er vanlige i Danmark, og på vei inn i Norge. Akershus energi har allerede akkumulatortank, mens Statkraft Varme i Trondheim bygger en slik tank nå. Denne tanken gjør det mulig å ta topper i varmemotbruket (f.eks. om morgenen) med oppmagasinert fornybar varme eller spillvarme, og gjør at man ikke trenger å fyre opp gasskjelene. Forbud mot fossil spisslast vil fungere som et ekstra incentiv til å bygge flere slike akkumulatører i

³ <http://www.noa.no/naturogmiljo/tusenvis-av-tikkende-bomber-article27956-1024.html?offset5049=12>

⁴ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931>

⁵ www.fjernkontrollen.no (2015)

fjernvarmesystemene. Det er gunstig i et systemperspektiv, da det gir mulighet for bedre drift av anleggene, påkobling av flere fornybare energikilder (som solfangerparker,) og ikke minst mulighet for fjernvarmeselskapene til å bruke elkjeler til å lagre varme når det er midlertidige store overskudd av kraft og lave priser.

ZERO ber om at forbud mot fossil olje til grunnlast og spisslast i fjernvarme også må omfattes av forbudet, men at unntak for beredskap opprettholdes.

3. Fritidsboliger

ZERO ser ingen grunn til å unnta fritidsboliger fra forbudet. Det finnes i de aller fleste tilfeller gode fornybare løsninger, også som mindre oljefyrte anlegg kan benytte, som er lagringsstabile og kan brukes i parafinkaminer av ulike slag. Et forbud vil skape et større marked for fornybare produkter, noe som også vil være en fordel for andre aktører, ved at det bygges et marked. Der det ikke er vei og mulighet for fylling av fat fra tankbil, bringer hytteeiere i dag selv parafin til hytta. Det er dermed ikke nødvendigvis behov for tilgang på slike produkter overalt, men tilstrekkelig at det er tilgjengelig mellom "boligen og hytta". I følge leverandører ZERO har vært i kontakt med, finnes det flere typer fornybare bioprodukter som kan erstatte fossil parafin i dette markedet når det blir etterspørsel etter det.

ZERO anser også at forbud vil gi hytteeiere et ekstra incentiv til å bytte energiforsyning, og eventuelt legge inn utslippsfri strøm. ZERO anser forbud for fritidsboliger som viktig, da slike nybygg ikke er omfattet av energikrav i TEK. Et forbud vil derfor treffe både eksisterende og nye fritidsboliger (< 70 m²).

ZERO mener derfor at forbudet bør omfatte all bruk av fyringsolje til oppvarming av alle fritidsboliger.

4. Midlertidige bygninger

I forskriften er dette definert som «midlertidige bygg, konstruksjoner og anlegg».

Anleggsplasser er en betydelig kilde til utslipp av klimagasser. Flere kommuner, med Oslo kommune i spissen, har satt i gang arbeid for å sikre fossilfrie og utslippsfrie anleggsplasser.

Oppvarming av midlertidige bygninger som brakkerigger og lignende utgjør en kilde til utslipp av klimagasser. Et forbud vil også her bidra til å skape etterspørsel og bygge et større marked for fornybare alternativer. ZERO ser at det kan tenkes tilfeller hvor anleggsarbeid utføres langt fra annen el-/varmeinfrastruktur, og der det kan være utfordrende å få tak i biofyringsolje av rett kvalitet. ZERO mener imidlertid at unntaksmuligheten i §12 kan benyttes.

Såkalt byggtørk og oppvarming av nybygg i byggefasen er en betydelig utslippskilde med stor bruk av fossil energi. Både elektrisitet og fjernvarme kan benyttes om det er tilgjengelig og planlegges for dette. I tillegg kan biofyringsolje/-diesel og biogass benyttes. ZERO mener det må presiseres i definisjonen at den også omfatter byggtørk og oppvarming av nybygg.

ZERO mener derfor at midlertidige bygninger ikke bør unntas fra forbudet, og at det må klargjøres at det også gjelder byggtørk og oppvarming av bygg under oppføring.

5. Driftsbygninger i landbruket

Landbruket bruker fossil fyringsolje til oppvarming av ulike typer driftsbygninger og til tørking. Også her finnes en rekke utslippsfrie løsninger. Korntørking kan utgjøre en ekstra utfordring, da dette er anlegg med høyt effektbehov, men lav driftstid.

ZERO kan ikke se at landbruket har andre utfordringer enn resten av landets bygningsmasse for oppvarming. Vi kan heller ikke se at forbud også mot fossil korntørk fra 2020 vil utgjøre et stort problem. Snarere vil et slikt forbud bidra til å bygge et marked for fornybare løsninger. Ved særskilte problemer kan unntaksmuligheten i § 12 benyttes.

ZERO ber om at fossil fyringsolje til oppvarming av driftsbygninger og korntørk i landbruket inkluderes i forbudet.

6. Unntak for bruk av oljefyrt varme der hovedformålet med varmeproduksjonen er energi til framstilling av materialer.

Det kan synes rasjonelt å la industribygg som bruker fossil olje i industriprosesser, også få bruke fossil olje til oppvarming av egen bygningsmasse. Imidlertid åpner en slik mulighet opp for en betydelig gråsoner, og kan godt medføre at bedriften bruker mer fyringsolje enn det som trengs til de industrielle prosessene. Videre vil forbud mot oljefyring gi bedriften incentiv til å se på sin energiforsyning, også til den industrielle prosessen.

ZERO vil peke på at det også her finnes mulighet for å søke unntak fra forbudet dersom det er åpenbart irrasjonelt.

ZERO kan ikke se noen god grunn til at industribygg skal unntas fra forbudet, og ber om at forbudet også gjelder for tilfeller med bruk av oljefyrt varme der hovedformålet med varmeproduksjonen er energi til framstilling av materialer. Industriell spillvarme til fjernvarmeanlegg omfattes etter vårt syn ikke av dette forbudet.

7. Biofyringsolje bør omfattes av dagens bærekraftskriterier for biodrivstoff

Et forbud mot fossil fyringsolje vil antagelig føre til økt forbruk av biofyringsolje, og ZERO mener bærekraftskriteriene bør utvides til å gjelde også for biofyringsolje. Dette må ikke være et hinder for at forskriften innføres nå. Bærekraftskriteriene må oppfylles for alt biodrivstoff som selges i omsetningskravet til veitransport i dag, og det er derfor allerede på plass gode systemer for sertifisering av bærekraft. Disse kan enkelt overføres til biofyringsolje.

Einar Wilhelmsen
Fagansvarlig fornybar